

Teologi om barnet

Dagsorden:

Hvad er teologi?

Berryman

Bunge

Child Theology

Teologi er kirkens fag-sprog.

Det er vores måde at forstå Gud og dermed os selv, verden og kirken på. Derfor er det vigtigt, at vi kan ”tale” teologi også når det gælder børn.

Teologi

- Kan oversættes som “læren om Gud. Ordet kommer fra det græske ord “Theos” (Gud) og “logos” (ord, lære, viden)
- Det er samtidig akkumuleret viden og erfaring fra forskellige religioner
- Kristen teologi handler om (den kristne) forståelse af Gud, skabelsen, mennesker – vores formål, historie og relation til Gud.
- Er noget alle kristne, alle kirker foretager uanset om vi er bevidste om det eller ej.

Vi har tendens til at simplificerer vores måde at tænke om børn på

Vi taler om børn som

- kirkens fremtid, som om de ikke har en værdi for kirken nu og her.
- Forbrugere
- Hårdt arbejde for forældre
- En økonomisk byrde for samfundet

Børn kan portrætteres som søde og uskyldige.

Teenagers er mørke, dystre, ubehagelige og utilregnelige.

Men ligesom voksne er børn både og

Teologien har betydning for, hvordan vi forholder os til børnene – om vi behandler dem med respekt, hårdhed, ligegyldighed, omsorg.

“Teologi der negligerer børn er til fare for sig selv og andres liv, lukker ørerne for børns lidelser kloden over og i sidste ende ignorerer det, det barn, der er i midten af den kristne tro” (*David H. Jensen*)

Ikon af Jesus i templet

At Gud blev menneske gennem graviditet, fødsel, barndom og pubertet viser, at barndom og ungdom har værdi i og for sig selv.

Børn og teologerne – J. Berryman

Berryman: Kirkens uformelle de facto doktriner om børn er blevet udviklet af mænd, der aldrig satte sig ned for at gennemarbejde deres teologi med tanke på børn. (Berrymand 32+33)

Kirkens ” *de facto* doktrin om børn er uformelle doktriner, der holder ambivalente, tvetydige og ligegyldige syn på børn – med glimt af nåde.”

Jesus’ syn på børn:

En lav forståelse af børn

Et række udtalelser underbygger det her synspunkt

Ansvarer de lægger på børn er ikke altid velkomment.

- Efterlad børn og forældre (matt. 19:20, Mark: 10:29-30, Lukas 18:29-30)

Anne Klitgaard Thompson digogmigogvitro.dk

- Han taler om at forråde og hade sin familie (Mark 13:12-13)
- Han kommer ikke med fred til familien (Matt 10:34-36)
- Manglende kærlighed I familien (Matt 10:37-38, Lukas 14:26)

En høj forståelse af børn

De synoptiske evangelier (Mark, Mattæus og Lukas) indikerer at Jesus havde en høj anseelse for børn

- helbredelsen af Jairus' datter (Matt. 13:25, Mark 5:41-42, Lukas 8:54-55) – børn var værd at helbrede

- Leg (Guds rige handler om leg og kreativitet)
- Det (stille) barn I midten (Mat. 18:1-5, Mark 9:33-37, Lukas 9:46-48) – barnets relation med Gud åbenbarer Guds nærvær

En ligegyldig forståelse af børn

Børn omtales stort set ikke i Johannes evangeliet. Ligesom andre voksne tænker Jesus ikke på børn hele tiden.

I Johannes og Markus er der ingen historier om Jesus' fødsel eller barndom og ingen lignelser eller beretninger handler om børn i Johannes.

Jesus virker også ligeglad med sin egen familie.

Et nådigt syn på børn

Nåde er det, der holder kirken I live og bevæger den fra én generation til den næste gennem børnene.”

Children and the Theologians– J. Berryman

Børn er teologisk set forstået med samme forståelser som ses i evangelierne fra Jesus:

- Ambivalens (*modsatrettede konfliktende følelser – teologer har måske personligt vrede ambivalente om børn, men deres tanker og det, de skrev er*)
- Tvetydighed (*logiske misforståelser – børns ord kan forstås på flere måder*)
- ligegyldighed (*det neutral kan blive til ligegyldighed, apati eller nedladdenhed*)
 - nåde (*anerkendelse, barmhjertighed, omsorg*) ”Jesus beskrev aldrig fuldstændigt det barn, som vi skal være som for at komme ind i Guds rige, ligesom han ikke besked det barn, vi skal byde velkommen for at kende ham og Den, der har sendt Ham. Det er en velsignelse”

Historiske strømninger

Marcia Bunge – identificerer seks forskellige strømninger i teologiens gennem historien og kirkeretninger.

De seks skal holdes i balanse eller spænding, hvis vi skal undgå forsimplinger.

- Børn er Guds gaver og en kilde til glæde
- Børn er syndige væsener og moralske agenter
- Børn er under udvikling og har brug for vejledning
- Børn er fuldt og helt skabt i Guds billede
- Børn er forbilleder for tro for voksne
- Børn er forældreløse, næste og fremmede

Guds gave og en kilde til glæde

Et tegn på Guds velsignelse fra menneskets begyndelse

(Lea & Rachel, Hannah, Sarah and Isak (Ishmael))

Anne Klitgaard Thompson digogmigogvitro.dk

Fra begyndelsen: Vær frugtbare – at blive flere er en del af menneskets formål.

Børn er gaver – udover vores egen væren og udvikler sig udenfor vores kontrol.

Børn er gaver til samfundet, fordi de bærer det videre.
Børn er fremtidens forældre, videnskabsmænd, arbejdere

Bønene er familiens arv

Bibelsk tema: Løftet til Abraham om Isak/Ismael)

At børn er en glæde i deres egen ret, ses også i Bibelen – Sara og Abraham glæder sig over Isak, Jeremias huske søns fødsel med glæde (Jeremias 20:15), Zakarias og Elisabeth (Lukas 1:14), Jesus (Johannes 16:20-21) siger om en kvinde, der føder, at smerten fortrænges af glæden ved at bringe et menneske ind i verden.

Syndige og moralske agenter

John Calvin: ”Barnets natur oprinder i synd, derfor kan det ikke være andet end hadet og afskyeligt for Gud.”

Udover at denne forståelse sandsynligvis bunder i en (fejlagtig) forståelse af, at selve samlejet eller seksuel lyst i sig selv er syndig, så har denne forståelse også flere bibelske referencer til at tale for sig:

(1Mos. 8:21): onde fra ungdommen

Salmerne siger vi er født i synd og at de onde er på afveje fra fødslen (salme 51:5, 58:3)

Paulus skriver, at ingen er retfærdige (Rom. 3:9-10,5:12)

Dette syn kan virke håbløst gammeldags, ødelæggende – hvad godt skal det gøre at tale om børn på denne måde? Når vi nu ved,

at børn har brug for kærlighed og tryghed for at udvikle sig?
Betyder sådan et syn på børn ikke en hård tone overfor børn?

Det har det bestemt gjort til tider (og gør det stadig nogle steder). Især europæiske og amerikanske protestantiske bevægelser har talt om behovet for at knække barnets vilje med fysisk afstraffelse til følge.

Men. Selvom vi SKAL tage afstand fra den handle måde, så er der flere grunde til, at det kan være godt at tale om børn som syndere og som moralske agenter:

1) Børn fødes ind i en verden, der er påvirket af synd – vi fødes alle sammen i synd forstået på den måde, at synden er gået foran os – det er det, der også kaldes oprindelig synd.

Uanset hvad voksne gør omkring børn, så findes vold, uretfærdighed og meningsløshed i verden. Børn oplever også det ødelagte i verden, i relationer – i dem selv.

At påstå andet er at stikke dem og os selv blå i øjnene (og måske er det noget af det vi som forældre og voksne har svært ved at acceptere?)

2) Når vi siger, at børn er syndere, så anerkender vi også, at børn både kan gøre og sige ting, der sårer, ødelægger og skader andre og dem selv. De kan gøre ”syndige” ting – de er moralske agenter, dvs. de har fri vilje OGSÅ til at gøre ondt/forkert/usundt. OBS: synd her er IKKE barnets fysiske eller følelsesmæssige behov eller endnu-ikke-udviklede kunnen eller færdigheder særligt i de første år af et barns liv!

3) Der er forskel på børn og voksne, og børn skal derfor behandles med større ømhed. De har endnu ikke udviklet så dårlige vaner, de har lettere ved at elske ...

Teologer har derfor ofte set børn som små planter, der skal behandles varsomt.

Anne Klitgaard Thompson digogmigogvitro.dk

4) At forstå børn som født ind i synd betyder også, at vi kan se, at de også er underlagt syndige strukturer i vores samfund. Det betyder, at vi er frie til at hjælpe dem og ændre deres omstændigheder.

Børn er under udvikling og har brug for vejledning

Børn har konkret brug for hjælp til at udvikle sig og trives – til at besvare det, Anne Richards kalder det første kald.

De har brug for at lære hvad der er godt, retfærdigt og udvikle vaner og evner, så de kan udvikle venskaber, bidrage til fællesskabet og opføre sig godt blandt andre.

Bibelen opmuntrer voksne til at vejlede og tage sig at børnene. 1Mos, Ordsprogenes bog, Efeserbrevet – (ord 22:6, Ef. 6:4)

Mange teologer, præster og andre har taget denne opgave alvorligt. John Chrysostomos 4. århundrede, skrev prædikener om at være forælder, han mente hjemmet var ”en lille kirke”. Luther og Calvinskrev katekismer, der skulle sørge for at forældre havde godt materiale til at undervise deres børn om kristendommen og Gud. Herhjemme har vi Brorsons salmer for børn.

I dag er det her et af de områder mange kirker og organisationer arbejder særligt med: Hvordan tager vi som voksne ansvar for børns opvækst – også når det kommer til religion/tro/åndelighed?

Børn er fuldt og helt skabt i Guds billede

Samtidig med at børn vokser op, så er de samtidigt også fuldt og helt mennesker skabt i Guds billede. Derfor har de også værdighed og skal respekteres.

1Mos 1:27 ligger til grund for denne forståelse af børn – uanset alder, race, religion, køn.
(Salme 139)

Denne forståelse er ofte blevet negligeret – børn er set som ufærdige, ikke rigtige, små vilde.
I egen ret – og ikke i kraft af deres forældre, deres race, deres land ...

Børn er forbilleder for tro for voksne

NT afbilleder børn som værende troens forbilleder, repræsentanter for Jesus, kilder eller redskaber for åbenbaring (eks. helbredelser).

Jesus velsigner børn, skælder dem ud, der vil forhindre børnene i at komme til ham og løfter et barn frem som model for hvad tro er.

Han identificerer sig med børn og siger, at det er Ham, man tager imod, når man tager imod et barn.
Mat. 18:2-5, 19:14)

Selv i dag er det radikalt – det er ikke ofte vi fremhæver at voksne kan lære af børn.

Børn er forældreløse, næste og fremmede

Bibelen understreger at børn (faderløse) skal hjælpes, har brug for hjælp og at det er vores ansvar at tage os af forsvarsløse og fattige.

Vi ser dette syn hyppigt i artikler, på facebook – børn der lider under krig, misbrug, fattigdom ...

Anne Klitgaard Thompson digogmigogvitro.dk

Det er det, der kommer i spil, når vi bliver bekymrede for børn og digitale medier, grooming, radikalisering...

Mange kristne ledere og organisationer tager denne opgave alvorligt.

Faren ved forenkling og behovet for balance

Barnet som gave fra Gud:

- Vi vil glædes over børnene
- Lære af dem
MEN
- Underspille børnenes eget ansvar
- Minimere forældre og andres rolle i at vejlede, undervise og hjælpe børnene

Børn er syndere:

- Anerkende barnets moralske ansvar
- Understrege behovet for forældre og andre voksnes vejledning
MEN
- Glemme at lære fra dem og lytte til dem
- Ikke glædes over dem
- Behandler ikke som fuldt mennesker
- Vejledning bliver måske kun disciplin, straf og undervisning

Child Theology

i Child Theology er focus ikke på barnet eller børnene, men på Gud.

Child Theology er en udvidet reflection og respons på Matthæus 18:1-14

- Historien om Jesus
- Der sætter et barn i midten af sine disciple,
- Der er i gang med en rodet teologisk samtale og
- Har brug for at blive reddet fra nogle grundlæggende og farlige misforståelser om Gud og hans rige

Det virker som om Jesus mener, at barnet ville gøre en forskel på måden de tænkte og talte om Gud på.

Child theology ser barnet som en linse – og Child Theology bliver en måde at gøre teologi på, som gør udover barnet og barndommen.

Child Theology er en undersøgelse, der overvejer og evaluerer centrale teologiske temaer – historiske, bibelske og systematiske – i lyset af barnet, der står ved siden af Jesus i midten af disciplene. Barnet er som en linse, gennem hvilken aspekter af Gud og hans åbenbaring kan ses mere tydeligt. Barnet er som et lys, der sætter eksisterende teologi i et nyt perspektiv.

Med andre ord understreger Child Theology at barner som Jesus placerer i midten ikke skal ses om noget, der skal analyseres eller tilbedes, men som en lignelse eller et tegn på en større forståelse af Gud og hans rige. Så Child Theology holder fast i tegnet Jesus valgte, men begrænser ikke sit arbejde til at handle om barnet eller barndommen.

(En fare for kirken – ”Det handler kun om børnene”)

Børn som partnere i Guds mission

Bibelen fortæller, hvordan Gud vælger børn til alvorlige ting
Vi må se os selv som Guds børn

Anne Klitgaard Thompson digogmigogvitro.dk

Børn er stort set ubevidste om måden Gud bruger dem på; de er ikke øvede agenter for riget”

(Toddling to the kingdom s. 157)

Børn og barndom som Guds måde at se mennesket på

Oftte referer bibelen til børn ikke som unge mennesker, men som en måde Gud ser os alle sammen på.

”What if childhood, rather than being a temporary phase in human development before what we may think of as maturity or childhood is, from God’s point of view a description of the whole of our lives?” (Toddling s. 158)

Messias som barn

Barnet bliver forudsagt af profeterne

Jesus refererer ikke til sin barndom i sin tjeneste som voksen og vi skal være forsigtige med at bygge teologi på noget, han ikke gør.” (Toddling s 158)

Blev lagt i en krybbe, fordi der ikke var andre steder – skaber vi plads nok til Jesus som barn?

”I den lille baby åbenbarer Gud dybe ting om sig selv” (Toddling s. 159)

Barnet som repræsentant for Kristus og Guds rige

”Barnet og Jesus er ikke udskiftelige, men de er repræsentanter” (Toddling s. 160)

Child Theology går ud over tematikker, der handler om børn – Keith White: Child attentive og ikke barne-centreret.

To farer:

At bruge barnet som en måde at nå et mål; og dermed overse det faktiske barn

At gøre barnet til et idol

Litteraturliste:

Berryman, J. W. (2009): *’Children and the Theologians. Clearing the way for grace.* ’ Harrisburg: Morehuse Publishing.

Bunge, M. (2001): *’The Child in Christian Thought* ’ Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company.

Collier, J. (2009). *’Toddling to the Kingdom. Child Theology at work in the church* ’, London: Child Theology Movement

Jensen, D. H. (2005): *’Graced Vulnerability. A Theology of Childhood*’, Cleveland: Pilgrim’s Pess